

Stichting Pensioenfonds APF

2e kwartaal 2024

Het doel van de **reo**® (responsible engagement overlay) service is om bedrijven te stimuleren hun handelswijze met betrekking tot ESG (milieu, maatschappij en goed bestuur) te verbeteren. Dit doen wij door ondernemingen waarin onze klanten zijn belegd aan te spreken (engagen) op ESG-kwesties. De focus ligt op het verbeteren van het beleggingsresultaat op lange termijn. Wij willen bedrijven helpen om commercieel succesvoller te worden door op een veiligere, schonere en meer verantwoorde wijze te werken. Zo zijn bedrijven ook beter gepositioneerd om met ESG-risico's en -kansen om te gaan.

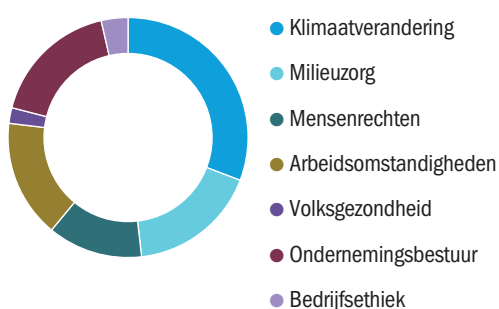
Aantal aangesproken ondernemingen dit kwartaal

Engagements	Aangesproken ondernemingen	Behaalde milestones	Aantal landen
106	87	15	18

Engagement naar regio

Engagement naar onderwerp

Behaalde milestones naar onderwerp

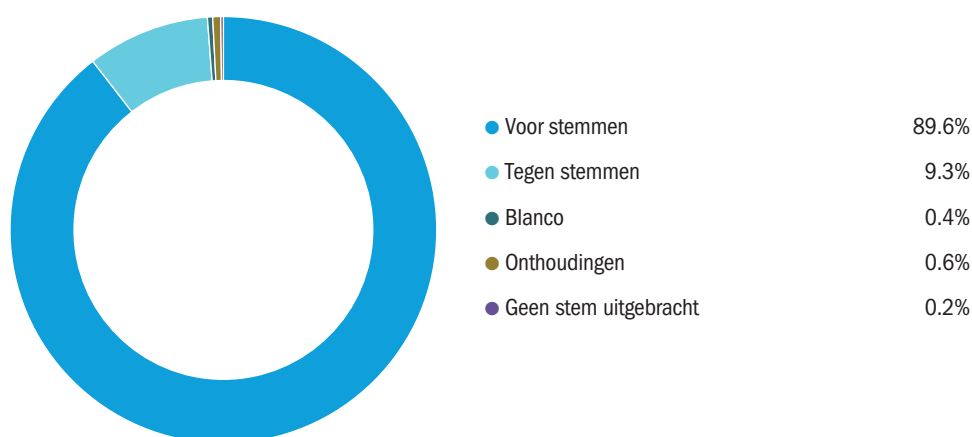

* Bedrijven kunnen zijn aangesproken op meer dan een onderwerp.

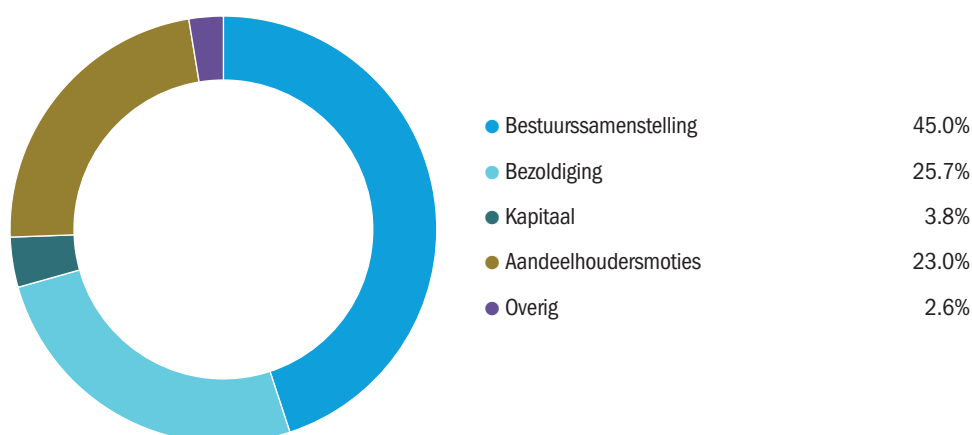
Stemresultaten: **

Aantal AVA's	520
Aantal stemmen	7831

Stemverdeling

Stemmen tegen en onthoudingen naar onderwerp

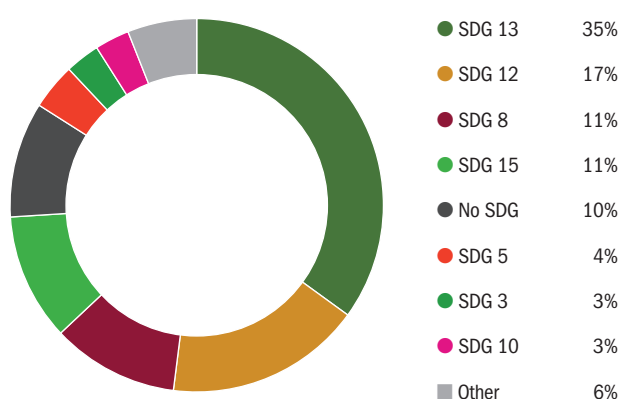
** Dit verslag is opgesteld met behulp van gegevens die zijn verstrekt door een externe aanbieder van het elektronisch stemplatform. De statistieken zijn exclusief stemmingen met nul aandelen en herinschrijvingen. Vergaderingen/stemmingen/voorstellen/ worden geacht niet in stemming te zijn gebracht indien: de stembiljetten zijn verworpen door stemgerechtigde tussenpersonen (bv. indien de nodige documenten (zoals volmachten, bevestiging van de uiteindelijke gerechtigde, enz.) niet aanwezig waren); geïnstrueerd als "Niet stemmen" (bv. op aandelenblokkerende markten); of geen instructie hebben gekregen.

Engagements en Sustainable Development Goals (SDGs)

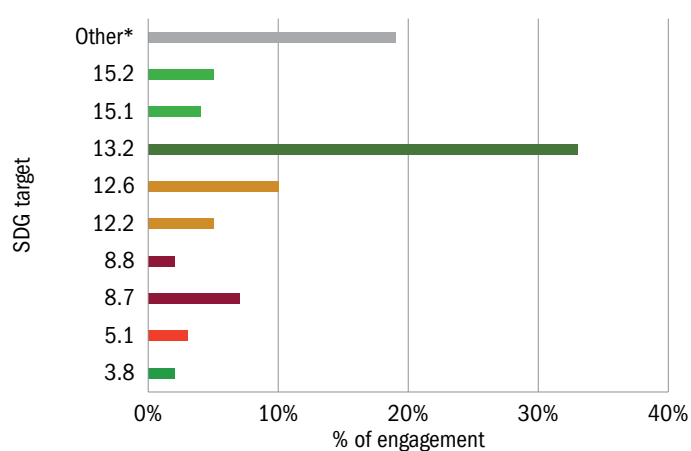
De 17 doelstellingen voor duurzame ontwikkeling (SDG's) zijn ontwikkeld door de VN en bedrijfstakoverkoepelende stakeholders, met het oog op het opstellen van een routekaart naar een duurzamere wereld.

Wij gebruiken de gedetailleerde onderliggende SDG-doelstellingen om de engagementdoelen per bedrijf te bepalen, waar relevant, en om de positieve maatschappelijke en milieugevolgen van engagement te verwoorden. Engagements worden systematisch op doelniveau vastgelegd, om een grotere nauwkeurigheid en een grotere impact mogelijk te maken.

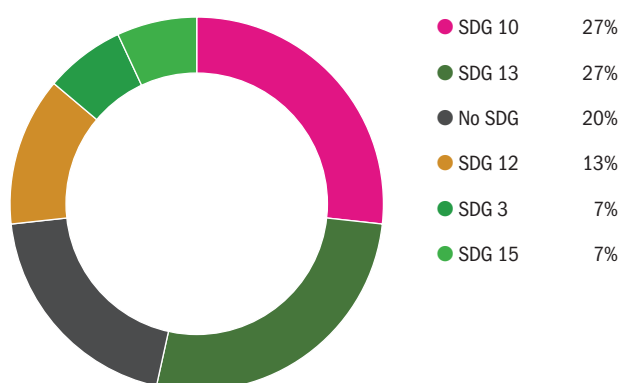
Engagement SDG niveau

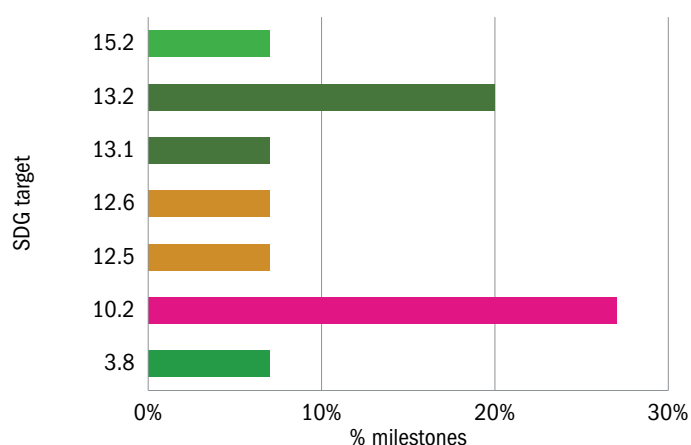
Engagement onderliggende SDG doelstelling

Milestone SDG niveau

Milestone onderliggende SDG doelstelling

*Other vertegenwoordigt SDG subdoelen die minder dan 2% van de relevante SDG uitmaken.

Engagement casestudy

Naam: Amazon.com Inc

Land: VS

Sector: Duurzame consumentengoederen

Prioriteitsbedrijf: ✓

ESG-risicoscore:

Reactie op engagement: Goed

Thema: Arbeidsomstandigheden

Onderwerp: Standvastig blijven als meerdere aandeelhouders een voorstel indienen

SDG: 8.8

Achtergrond

Amazon is een technologiebedrijf dat zich bezighoudt met e-commerce, cloudcomputing, online reclame, digitale streaming en kunstmatige intelligentie. Het bedrijf heeft nog steeds te maken met talrijke resoluties van aandeelhouders en ontving 14 resoluties op het stemlijst voor de AvA van 2024 op het gebied van milieu, maatschappij en behoorlijk bestuur. Deze hadden betrekking op onderwerpen als scope 3-emissies en kunststofgebruik tot herhaalde voorstellen van aandeelhouders over vrijheid van vereniging en arbeidsomstandigheden. De helft van de voorstellen was ook al bij eerdere stemmingen ingediend.

Actie

Voorafgaand aan de AvA hadden we een constructieve dialoog met het hoofd ESG-engagement over relevante voorstellen voor de stemming. Op het gebied van arbeidsomstandigheden waren we blij met de verbeteringen in letselpercentages en de toegenomen investeringen in gezondheid en veiligheid. Het bedrijf wordt echter nog steeds geconfronteerd met beschuldigingen over een onjuiste weergave van zijn letselgegevens. Het bedrijf verduidelijkte dat het voorafgaand aan het indienen van gegevens bij de toezichthouder controles uitvoert om het risico op foutieve rapportage te verkleinen. Gezien de aanhoudende beschuldigingen en onderzoeken zouden aandeelhouders baat hebben bij onafhankelijke audits om de integriteit van de gegevens te waarborgen. Wat betreft due diligence op klantgebied wees het bedrijf opnieuw op zijn robuuste due diligence-programma voor mensenrechten en de naleving van de leidende beginselen van de VN. Amazon stelt dat het risicobeoordelingen uitvoert op zowel product- als bedrijfsniveau. Maar hoewel we erkennen dat het bedrijf een verbod heeft afgedwongen op de verkoop van zijn gezichtsherkenningstechnologie aan politieafdelingen, staat Amazon nog steeds bloot aan risico's op het gebied van reputatie en regelgeving door mogelijk misbruik van de software. Wij zijn van mening dat aandeelhouders baat zouden hebben bij meer informatie over de manier waarop het bedrijf due diligence-onderzoek uitvoert voor zijn gezichtsherkenningsssoftware.

Oordeel

Het standpunt van het bedrijf blijft ongewijzigd, namelijk dat onafhankelijke onderzoeken op het gebied van vrijheid van vereniging en arbeidsomstandigheden niet nuttig zouden zijn, aangezien de huidige normen zeer streng zijn. Bovendien zou het bedrijf zichzelf nooit blootstellen aan het risico op sancties door onjuiste gegevens aan de SEC te rapporteren. Desalniettemin hebben we, gezien de aanhoudende geruchtmakende controverses hierover, er nogmaals op gewezen dat een onafhankelijk onderzoek de bezorgdheid van beleggers over deze belangrijke arbeidskwesties, die gevolgen hebben voor ongeveer 1,5 miljoen werknemers en elk jaar weer op de agenda staan, zou wegnemen. Daarom steunden we de voorstellen van de aandeelhouders over vrijheid van vereniging, arbeidsomstandigheden en due diligence op klantgebied. Ondanks het feit dat deze voorstellen het niet gehaald hebben, zullen deze onderwerpen in de toekomst een punt van aandacht blijven in de dialoog met het bedrijf.

ESG-risicoscore: blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Laag

Matig

Bovengemiddeld

Hoog

Engagement casestudy

Naam: DP World Ltd/United Arab Emirates

Land: VAE

Sector: Industrie

Prioriteitsbedrijf: ✓

ESG-risicoscore:

Reactie op engagement: Goed

Thema: Klimaatverandering

Onderwerp: Verdere verbeteringen in klimaatdoelen en -strategie

SDG:

13.2

Achtergrond

DP World is een maritiem logistiek bedrijf met als kernactiviteit het exploiteren en beheren van havens, terminals en logistieke parken over de hele wereld. DP World exploiteert circa 82 zeeterminals in 40 landen en verwerkt circa 10% van het wereldwijde containervervoer. 70% van de uitstoot van DP World is afkomstig van de divisie maritieme diensten - waartoe bedrijven als Unifeeder en P&O Ferries behoren - en het resterende deel komt grotendeels van havens en terminals. DP World hanteert al enkele jaren emissiereductiedoelen, maar deze waren niet afgestemd op de limiet van 1,5°C. DP World heeft ook substantiële Scope 3-emissies en wij geloven dat het een sleutelrol kan spelen in het ondersteunen van de scheepvaartindustrie om netto-nul te bereiken door alternatieve brandstoffen aan schepen te gaan leveren en zo het gebruik van conventionele bunkerolie te verminderen. Een belangrijk hiaat in de klimaataanpak van DP World is een gebrek aan Scope 3-doelstellingen en informatieverschaffing, evenals onvoldoende details over hun klimaatstrategie.

Actie

We hebben de afgelopen twee jaar bilaterale gesprekken gevoerd met DP World over dit onderwerp en zijn positief over de bereidheid van het bedrijf om met ons in dialoog te gaan. We wilden DP World vooral vragen om Scope 3-gegevens te meten, zijn doelen ter verificatie voor te leggen aan het SBTi en meer kwantitatief inzicht te geven in hoe zijn decarbonisatiehelfbomen het bedrijf in staat zullen stellen om zijn doelen voor 2030 te halen, inclusief details over de middelen, CapEx en OpEx die worden toegewezen om deze doelen te halen. We zijn blij dat het bedrijf het afgelopen kwartaal vooruitgang heeft geboekt met betrekking tot deze verzoeken. DP World heeft zijn decarbonisatiedoelstelling voor de korte termijn (2030) aangepast aan de 1,5°C-richtlijn van het SBTi, Scope 3-emissies voor materiaalcategorieën bekendgemaakt en een Scope 3-doelstelling geformuleerd. DP World heeft ook meer details gepubliceerd over zijn decarbonisatiestrategie, waarin de maatregelen worden beschreven die het bedrijf de komende vier jaar wil nemen om de uitstoot op vijf pijlers te verminderen.

Oordeel

We waarderen onze nauwe relatie met DP World, die we hebben opgebouwd door middel van engagement. Begin juni vroeg het hoofd IR specifiek om advies over de prioriteitsstelling van het duurzaamheidsbeleid van het bedrijf voor het komende jaar. We hebben uitgelegd dat er volgens ons nog veel ruimte is voor verbetering op het gebied van de informatieverschaffing over hun klimaatstrategie, met name wat betreft het kapitaal en de middelen die nodig zijn om de doelen te bereiken. Ook zijn we van mening dat ze meer aandacht moeten schenken aan de manier waarop zij de energietransitie van hun klanten kunnen ondersteunen, bijvoorbeeld door schepen in havens toegang te bieden tot elektriciteit van het vasteland en door het gebruik van koolstofarme brandstoffen te stimuleren. We blijven in gesprek met het bedrijf om verbeteringen te stimuleren.

ESG-risicoscore: blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Laag

Matig

Bovengemiddeld

Hoog

Engagement casestudy

Naam: Koninklijke Philips NV

Land: Nederland

Sector: Gezondheidszorg

Prioriteitsbedrijf: ✓

ESG-risicoscore:

Reactie op engagement: Goed

Thema: Arbeidsomstandigheden, Volksgezondheid, Corporate governance

Onderwerp: Een focus op het beheer van menselijk kapitaal en de kwantificering van de toegang tot gezondheidszorg

SDG:

3.8

8.5

16.7

Achtergrond

Philips is een Nederlands gezondheidszorgconglomeraat dat een reeks producten aanbiedt via verschillende divisies: Diagnosis & Treatment, Connected Care en Personal Health. Voortbouwend op eerdere afspraken hebben we een ontmoeting gehad met de hoofden van de afdelingen Sustainability en IR van Philips om te praten over de stemming bij volmacht in 2024, het beheer van menselijk kapitaal en de methodologie waarmee Philips instaat voor een toegankelijke gezondheidszorg.

Actie

We hebben een vervolg gegeven aan eerdere gesprekken over het beheer van menselijk kapitaal, aangezien het moreel en de tevredenheid van werknemers negatief zijn beïnvloed door de lopende bedrijfsreorganisatie. Wij zijn van mening dat het recente nieuws dat ASML verdere uitbreiding in het Eindhovense tech-hubgebied in Nederland onderzoekt, een direct risico vormt voor het menselijk kapitaal van Philips, omdat technisch personeel bij Philips naar ASML zou kunnen worden gelokt. Daarom vinden we dat retentie een prioriteit moet zijn voor het management van Philips. Philips leek vertrouwen te hebben in hun huidige focus op het creëren van een cultuur van verantwoordelijkheid en het handhaven van hoge kwaliteitsnormen, terwijl een positieve en ondersteunende cultuur gewaarborgd blijft. We hebben opnieuw onze zorgen geuit over de methodologie van Philips voor de toegankelijkheid van gezondheid, die berekent hoeveel levens de onderneming heeft verbeterd door middel van haar producten. Philips wil het leven van meer dan 1 miljard mensen verbeteren. Ter vergelijking: de strategie van Siemens Healthineers voor toegang tot gezondheid streeft naar '260 miljoen patiëntcontactpunten', wat volgens ons een realistischer doel is. Gelet op de toegenomen aandacht van regelgevende instanties voor ESG-claims en greenwashing, hebben we onze zorg geuit dat de claim 'levens verbeteren' het bedrijf openstelt voor greenwashing-claims. Philips erkende onze bezorgdheid en wees ook op het feit dat gezondheidseffecten lastig te meten zijn, iets waar de rest van de sector ook mee worstelt, omdat er geen universele maatstaf is en er soms weinig gegevens beschikbaar zijn. Hoewel er geen garantie is dat Philips dit kader zal veranderen, vonden we het bemoedigend dat ze een open oor hadden voor onze bezorgdheid. We zullen de dialoog over het meten van gezondheidseffecten voortzetten.

Oordeel

We hebben Philips altijd gewaardeerd vanwege de openheid van het bedrijf voor onze feedback, en hun visie en inzichtelijke antwoorden. Na het gesprek hebben we ons raamwerk voor menselijk kapitaal gedeeld. Ze hebben ons ook gevraagd om deel te nemen aan het overleg met belanghebbenden over duurzaamheidsdoelen voor leveranciers voor 2030. Na een aantal uitgebreide gesprekken hebben we steeds meer vertrouwen gekregen in de acties van Philips om het bedrijf effectief te reorganiseren, te leren van het verleden en te beginnen met het herstel van zijn marktpositie. De doeltreffendheid van het beheer van menselijk kapitaal zal afhangen van de uitvoering, maar het management lijkt zich hier volledig van bewust te zijn. We blijven de reorganisatie van Philips met veel belangstelling volgen.

ESG-risicoscore:

blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Laag

Matig

Bovengemiddeld

Hoog

Engagement casestudy

Naam: Smurfit Kappa Group PLC

Land: Ierland

Sector: Basismaterialen

Prioriteitsbedrijf: ✓

ESG-risicoscore:

Reactie op engagement: Goed

Thema: Milieubeheer

Onderwerp: De aanpak van biodiversiteitsbeheer versterken

SDG:

15.1

Achtergrond

Smurfit Kappa Group is een in Ierland gevestigde leverancier van op papier gebaseerde verpakkingen. Het bedrijf is verticaal geïntegreerd, met bosbouwgronden (voornamelijk in Colombia) en fabrieken, en is een van de grootste papier- en kartonproducenten ter wereld met een capaciteit van 8,3 miljoen ton per jaar. Bovendien fuseert Smurfit met het Amerikaanse Westrock, waardoor het bedrijf nog groter wordt. Smurfit's impact op de natuur wordt voornamelijk veroorzaakt door haar eigen bosbouw- en fabrieksactiva, en de inkoop van door derden geproduceerde pulp en papier. Smurfit behoort over het algemeen tot de best presterende bedrijven van zijn referentiegroep wat betreft milieubeheer, maar we hebben ontdekt dat er ruimte voor verbetering is op het gebied van beheer van operationele biodiversiteitseffecten en informatieverschaffing van natuurgerelateerde risico's.

Actie

We hebben de afgelopen twee jaar bilateraal overleg gevoerd met Smurfit Kappa over dit onderwerp. We wilden het bedrijf vooral aanmoedigen om meer operationele biodiversiteitsgegevens te verzamelen en om te onderzoeken of er kwantitatieve doelen gesteld kunnen worden. We hebben het bedrijf met name aangemoedigd om het gebruik van DNA-analyses (eDNA) te onderzoeken voor een efficiëntere verzameling van realtime gegevens over de verspreiding van soorten in zijn bosgebieden en we hebben het bedrijf in het verleden in contact gebracht met verschillende eDNA-aanbieders. We adviseerden hen om te overwegen een portfolio van biodiversiteits-KPI's en -doelen op te stellen om de operationele impact te beoordelen, waarbij we voorbeelden van best practices van collega's gaven. We hebben ook samengewerkt met Smurfit om te onderzoeken hoe het bedrijf een TNFD-aanpak (Taskforce for Nature-related Financial Disclosures) zou kunnen introduceren om zijn blootstelling aan financieel belangrijke natuurgerelateerde risico's, zoals plagen, ziekten en natuurgerelateerde regelgeving, te identificeren en te beoordelen. Smurfit erkent dat het meer werk moet verzetten om zijn operationele biodiversiteitsbeheer te verbeteren ten opzichte van branchegenoten, en is momenteel bezig een eDNA-provider in de arm te nemen.

Oordeel

We zijn positief over de bereidheid van de Chief Sustainability Officer van Smurfit om onze suggesties over te nemen, met name over eDNA en de aanpak om de resterende biodiversiteit in dennen-/eucalyptusplantages te bevorderen. Dit is een druk jaar voor Smurfit vanwege de fusie met Westrock, maar wij geloven dat als de aanpak van het bedrijf op het gebied van operationele biodiversiteit wordt verbeterd, dit zijn vruchten zal afwerpen aangezien de bosbouwgronden van het bedrijf naar verwachting fors zullen toenemen na de fusie (aangezien Westrock veel bosbouwgronden in Brazilië bezit). We blijven samenwerken met het bedrijf om hun aanpak te verbeteren en verwachten dat het een flinke stap in de goede richting zal hebben gezet bij de volgende ronde van informatieverschaffing in 2025.

ESG-risicoscore: blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Laag

Matig

Bovengemiddeld

Hoog

Bijlage

SDG	Doel	Samenvatting doel
SDG3	3.8	Toegang tot medicijnen en gezondheidszorg
SDG3	3.9	Het aantal doden en ziekten door verontreiniging en besmetting reduceren
SDG5	5.1	Een einde maken aan alle vormen van discriminatie jegens vrouwen en meisjes
SDG5	5.5	Verzekeren gelijke kansen voor vrouwen, inclusief leiderschap op alle niveaus;
SDG6	6.1	Universele toegang realiseren tot veilig, betaalbaar drinkwater
SDG6	6.3	Waterkwaliteit verbeteren door verontreiniging te beperken
SDG7	7.2	Het aandeel hernieuwbare energie in de wereldwijde energiemix aanzienlijk vergroten
SDG8	8.2	Tot meer economische productiviteit komen door innovatie
SDG8	8.5	Realiseren volledige en productieve werkgelegenheid voor iedereen
SDG8	8.7	Uitroeien gedwongen arbeid, moderne slavernij en mensensmokkel
SDG8	8.8	Veilige werkomgeving bevorderen voor alle werknemers
SDG10	10.2	Inclusiviteit voor iedereen mogelijk maken en stimuleren
SDG10	10.3	Zorgen voor gelijke kansen en wetgeving voor iedereen
SDG10	10.4	Beleid invoeren om meer gelijkheid te realiseren
SDG10	10.a	De bijzondere rechten-bepalingen van de WTO doorvoeren
SDG11	11.2	Universele toegang tot veilige en betaalbare vervoerssystemen verschaffen
SDG11	11.5	Door rampen veroorzaakte maatschappelijke en economische verliezen verminderen
SDG12	12.2	Natuurlijke hulpbronnen duurzaam beheersen en efficiënt gebruiken
SDG12	12.5	Door preventie, vermindering, recycling en hergebruik afval aanzienlijk beperken
SDG12	12.6	Bedrijven aanmoedigen om duurzame praktijken in te stellen en de duurzaamheidsrapportage aan te scherpen
SDG13	13.1	Aanpassingsvermogen versterken tegen de effecten van klimaatverandering
SDG13	13.2	Klimaatplannen integreren in beleid en strategieën
SDG13	13.a	Aanpak vermindering klimaatverandering voor ontwikkelingslanden
SDG14	14.1	Voorkomen en verminderen van alle vormen van vervuiling van de zee
SDG15	15.1	Duurzame consumptie zekerstellen van zoetwatersystemen op land
SDG15	15.2	De implementatie van duurzaam beheer van bossen bevorderen
SDG15	15.5	Aantasting van natuurlijke leefgebieden inperken

Bijlage

SDG	Doel	Samenvatting doel
■ SDG16	16.7	Gevoelige en inclusieve besluitvorming op alle niveaus zekerstellen
■ SDG16	16.b	Antidiscriminatiewetgeving stimuleren voor een duurzame ontwikkeling